

PER MAIL VERZONDEN

Aan
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Minister van Economische Zaken en Klimaat
Minister van Sociale Zaken Werkgelegenheid

Adres : Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag
Telefoon : +31(0)70-3382700
E-mail : secretariaat@lto.nl
KvK : 40413400
Rekening : NL32 RABO 0357606760

i.a.a. leden TK woordvoerders LNV/EZK/SZW

Datum : 26 oktober 2020
Ons kenmerk : WB/SMi/201026
Onderwerp : Gevolgen Corona tweede golf

Geachte mevrouw Schouten, heren Wiebes en Koolmees,

De gevolgen van de Corona-crisis drukken zwaar op de bedrijfsresultaten van boeren en tuinders. De tweede (gedeeltelijke) lockdown leidt opnieuw tot grote schade op de bedrijven. Opnieuw hebben boeren en tuinders te kampen met een verminderde vraag naar hun producten. Zeker nu de afzet naar de foodsector en horeca, nationaal en internationaal, weer zwaar onder druk is komen te staan. Ook is er sprake van een verminderde vraag naar dienstverlening zoals recreatie, zorg of educatie op de boerderij. Een eerste voorzichtige schatting is dat de totale schade voor boeren en tuinders €150 tot €200 miljoen in Q4 2020 bedraagt.

Wij zijn het Kabinet zeer erkentelijk voor de wijze waarop in het afgelopen jaar ondernemers geholpen zijn via diverse algemene regelingen en via specifieke regelingen zoals voor de sierteelt- en de aardappelsector. Omdat de generieke maatregelen als NOW, TOZO en TVL niet altijd aansluiten bij de dynamiek en specifieke situatie in de land- en tuinbouw vragen wij toch uw aandacht voor de volgende knelgevallen waarmee leden van LTO Nederland worden geconfronteerd. Hieronder gaan we eerst in op de zaken die ondernemers-werkgevers in de land- en tuinbouw in het algemeen raken en daarna op de gevolgen in de verschillende sectoren van de land- en tuinbouw.

Ondernemers-werkgevers

Het steunpakket op het gebied van werkgelegenheid, van werk naar werk en stimulering van de economie voor de komende maanden is fors en in onze ogen noodzakelijk. De huidige situatie zorgt echter ook voor grote onzekerheid bij boeren en tuinders en hun werknemers. Het perspectief op herstel is door de tweede corona-golf en de strenge maatregelen fors getemperd. Ook roepen de strenge maatregelen veel vragen op en behoefte aan financiële steun.

Quarantaineregels

In vrijwel alle agrarische sectoren is thuiswerken nauwelijks mogelijk. Werkgevers nemen daarom alle mogelijke beschermingsmaatregelen voor hun werknemers. LTO Nederland voorziet haar leden van actuele en adequate informatie over hoe om te gaan met alle richtlijnen en regels. Zo hebben werkgevers veel vragen over de interpretatie van de quarantaineregels bij internationale werknemers uit 'oranje' landen en is er een grote behoefte aan sneltesten om bezettingsproblemen en onnodig verzuim door quarantaine te voorkomen. Ook hebben veel werkgevers grote zorgen over de kosten van de loondoorbetalingsplicht voor werknemers die, zonder dat ze ziek zijn, toch 10 dagen in quarantaine moeten. Uit een inventarisatie onder

werkgevers in de land- en tuinbouw blijkt dat het verzuim hoog is en met de oplopende besmettingen steeds hoger wordt.

LTO Nederland vraagt het Kabinet om:

- snel duidelijkheid te geven over de inzet van sneltesten;
- duidelijker te maken welke quarantaineregels gelden voor internationale werknemers afkomstig uit 'oranje' landen;
- spoedig met een gerichte compensatieregeling voor de loondoorbetaling bij quarantaine te komen voor sectoren, zoals de land- en tuinbouw, waar thuiswerken vanwege de aard van de bedrijfsvoering niet of nauwelijks mogelijk is.

NOW en TVL

Vanaf dit voorjaar steunt het kabinet werkgevers met de NOW-regelingen om zoveel als mogelijk werkgelegenheid te behouden. Het nieuwe steunpakket van het kabinet voor de komende maanden is fors en in onze ogen noodzakelijk. Werkgevers kunnen inmiddels gebruik maken van de NOW 3.0. Het kabinet heeft het voornemen om deze regeling vanaf januari te versoberen, *maar LTO Nederland vindt, met de wetenschap van nu, het onverstandig om de voorgenomen versobering al in januari te laten starten.* Voorts constateren wij dat nog steeds agrarische bedrijven, die per definitie in het voorjaar, zomer of najaar hun seizoenspieken hebben in omzet en werk, geen gebruik kunnen maken van de NOW-regelingen. De vormgeving past niet bij het specifieke karakter van deze bedrijven. Ondanks onze forse inzet hierop blijkt het niet mogelijk te zijn om de regelingen zodanig vorm te geven dat ook seizoensbedrijven een beroep kunnen doen op de NOW. Deze seizoensbedrijven konden ook geen gebruik maken van de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) vanwege de uitsluiting op SBI-code. *Het is daarom zaak dat het kabinet deze uitsluitingsgrond voor in ieder geval de komende maanden doet verdwijnen.*

Sectoren land- en tuinbouw

De gevolgen van de Coronacrisis voor de boeren en tuinders in de verschillende sectoren van de land- en tuinbouw zijn zeer divers. Wij vragen uw aandacht voor de volgende sectoren.

Akkerbouw/aardappelsector

Door de tweede lockdown voorzien wij ook in het komend kwartaal een aanzienlijke schade voor deze sector door vraaguitval vanuit de horeca en de out-of-home markt. Voor de aardappelsector geldt dat de teeltcyclus reeds ruim voor deze 2e lock-down was opgestart en niet afgebroken kan worden. Eerder inspelen op de situatie was niet mogelijk. Voor het vierde kwartaal van 2020 schatten wij de schade op €42 miljoen (€14 miljoen/maand). *LTO Nederland vraagt voor de aardappelsector om een vergelijkbare regeling zoals de extra steunmaatregel van het afgelopen voorjaar.*

Voedingstuinbouw

Op basis van een inventarisatie, in nauwe samenwerking met Greenports Nederland, wordt de schade in de primaire sectoren (groenten en fruitteelt onder glas, paddenstoelen en open teelten) geraamd op €5,3 miljoen/maand in Q4. Dit leidt tot een totaalbedrag van €15,9 miljoen. *LTO Nederland vraagt om een regeling zoals de extra steunmaatregel van afgelopen voorjaar. Of indien mogelijk een soortgelijke regeling gekoppeld aan de maatregelen die het kabinet voor de horeca sector opstelt.*

Kalverhouderij

LTO Nederland pleit voor snelle en substantiële ondersteuning van de kalverhouders. Met name voor de ca. 600 (veelal rosé) kalverhouders die voor eigen rekening en risico jaarlijks ca. 500.000 kalveren houden zijn de directe financiële consequenties zeer groot. Door het instorten van de afzetmarkt is de opbrengstprijs per aan de slachterij afgeleverd kalf sinds het begin van de crisis €150 te laag.

Voor een volwaardig gezinsbedrijf betekent dat jaar een verlies van € 200.000 tot € 300.000 in 2020. Deze bedrijven verliezen dit jaar samen 50 tot 70 miljoen euro, ca. 25 miljoen per kwartaal. Daarnaast blijft LTO Nederland pleiten voor een Europese particuliere opslagregeling die marktondersteunend kan werken; die is er alleen voor dieren ouder dan 8 maanden, terwijl er ook behoefte is aan een regeling voor jongere dieren.

Multifunctionele land- en tuinbouw

Ondernemers in de multifunctionele land- en tuinbouw (landbouw gecombineerd met zorg, kinderopvang, recreatie of huisverkoop/korte keten) kunnen waar nodig aanspraak maken op de algemene regelingen voor ondernemers. LTO Nederland vraagt speciaal aandacht voor ondernemers die hun bedrijf combineren met recreatie en dan in het bijzonder de groepsaccommodaties, de horeca-gerelateerde locaties (bijvoorbeeld theetuinen) en vergaderlocaties. Zij worden hard geraakt door de gedeeltelijke lockdown maatregelen die volgt op de omzetverliezen die eerder dit jaar zijn geleden. Het hoogseizoen biedt geen soelaas om deze verliezen weg te werken en de hoop was op een verlenging van het seizoen dit najaar. De vermoedelijke schade voor deze sector bedraagt circa € 10 miljoen verlies per maand. De markt voor groepen, de zakelijke markt, evenals de horeca is helemaal stil komen te liggen.

In de zorglandbouw kan het verlenen van zorg doorgaan, echter vanwege angst op besmetting komt circa 10% van de cliënten niet naar de zorgboerderij (met name dagbesteding). Het geschatte omzetverlies is €2,5 miljoen per maand met grote verschillen tussen bedrijven en regio's.

Uiteraard heeft een bedrijf dat landbouw combineert met een MFL-tak te maken met een inkomensdaling voor de landbouwtak en tegelijkertijd met het wegvallen van inkomen uit de MFL-tak. De schade voor het bedrijf is dus een optelsom van de schades in de twee bedrijfscomponenten. Voor Q4 is de totale schade voor de MFL takken geschat op €37,5 miljoen.

Pluimveehouderij

De afzet van pluimveevlees naar horeca/foodservice is weggevallen en de internationale afzetmarkt is compleet verstoord. Voor de pluimveehouders die leveren voor deze afzetkanalen leidt dat tot forse prijsdalingen en daarnaast lagere opzet van kuikens en/of langere leegstand. LTO Nederland pleit, samen met de NEPLUVI, voor interventie van pluimveevlees op Europees niveau. Daarnaast doen we een appél aan de Nederlandse retailers om te stoppen met importeren van Beter Leven pluimveevlees uit andere landen en zich daarmee achter de Nederlandse pluimveehouders te scharen. De overheid kan ons daarin ondersteunen.

Eendenvlees wordt voor het grootste deel afgezet richting horeca. Eerder dit jaar heeft de eendensector zelf het initiatief genomen om de productie stil te leggen. Dat wil zeggen dat na afvoer van een koppel eenden naar de slachterij geen nieuwe eendenkuikens meer in de stallen zijn geplaatst. Leegstand betekent echter geen inkomen voor de eendenhouder. Overheidssteun hebben de eendenhouders tot dusver niet gehad. Wanneer de nieuwe sluiting van de horeca lang aanhoudt zullen eendenhouders opnieuw met leegstand geconfronteerd worden en hebben ze opnieuw geen inkomen. *Daarom verzoekt LTO Nederland om opnieuw in overleg met de sector te komen tot een steunmaatregel voor eendenhouders die de stallen leeg hebben staan.*

Tot slot

Tot slot merken wij op dat de na-ijl effecten van de Corona crisis nog omvangrijk kunnen zijn. De melkveehouderij lijkt vooralsnog bijvoorbeeld niet hard geraakt te worden, maar gezien de moeizame internationale afzet en het wegvallen van alle horeca gerelateerde afzet in de Europese thuismarkt is nu al te zien dat de melkprijs onder druk staat. Afgelopen periode liet de melkprijs al een daling zien. Het is te voorspellen dat op middellange termijn (grote) economische schade opgelopen kan worden. Wij vragen u dan ook alles in het werk te stellen, nationaal en internationaal, om die schade zoveel als mogelijk te beperken,

Uiteraard zijn wij graag bereid om informatie uit te wisselen en samen met u na te denken over oplossingen.

Met vriendelijke groeten,

W. Bens, waarnemend Voorzitter

H. Van den Heuvel, Algemeen Directeur